

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven
uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

red. en sekr. riouwstr. 59, wormerveer
adm. kon. wilhelminalaan 38, leersum

J. Bouma / Loosdrecht

De leerstoel van de Geest

(Rom. 5 : 3-5)

De apostel Paulus legt in deze eerste paar verzen van hoofdstuk 5 een rechtstreeks verband tussen de Geest, die ons gegeven is en de verdrukkingen, die een gelovige in de wereld heeft te verdragen.

Het is geen oorzakelijk verband, maar de Geest is de garantie dat het lijden in de wereld nooit tevergeefs is. Zo zeer zelfs dat Paulus zegt te kunnen roemen in de verdrukkingen. Dat is sterk gezegd, maar het heeft te maken met de spankracht van het geloof, die door de verdrukkingen heen alleen maar groter wordt.

Het roemen in de verdrukkingen is allereerst een roemen in God, die een mens in de verdrukkingen overeind doet blijven staan.

We komen dat roemen nogal eens tegen in de brieven van Paulus. Bijv. in Rom. 3 : 27 en in 1 Cor. 1 : 31. En in beide gevallen wijst Paulus af van de mens naar God toe. Er is geen enkele reden te noemen, waarom een mens in zichzelf zou roemen. Begrijpelijk, want als het om recht en gerechtigheid gaat, vallen mensen telkens weer door de mand. Paulus heeft daar in Rom. 3 : 9-20 een boekje over open gedaan.

Alleen de mens, die meent de wet aan zijn kant te hebben en denkt die te kunnen vervullen, roemt in zichzelf. Maar die wettische mens waant zich dan ook de gelijkwaardige partner van God. En waant zich in eigen gerechtigheid tegenover God te kunnen handhaven.

Tegenover deze houding van zelfhandhaving stelt Paulus de ontvangende levenshouding, waarbij de genade Gods het sleutelwoord is. Rom. 3 : 21 „Thans is echter buiten de wet om gerechtigheid Gods openbaar geworden... door het geloof in Jezus Christus...”

Ditzelfde houdt Paulus ook overeind wanneer het gaat over de verdrukkingen, waarmee je als mens te maken krijgt. Als je in de verdrukkingen overeind blijft staan, dan heb je dat niet aan jezelf te danken, maar aan de Geest van God, die een mens doet volhouden.

—o—

Behalve dat Paulus graag roemt in zijn Heer, roemt hij ook in de verdrukkingen, die hij aan de lijve heeft ervaren. Niet dat hij daar lyrisch over is. Dat niet. Maar hij heeft gemerkt dat hij er niet minder door is geworden. Integendeel, de verdrukkingen hebben hem gesterkt in zijn geloof en in de hoop op betere dingen. De leerschool van de Geest

brengt teleurstellingen met zich mee, maar wat meer is: ook de overwinning.

Paulus is er door heen gelopen. Door de hoogten en diepten van het leven. Toen hij bijv. in de gevangenis van Filippi geselsd werd, zal ook hij het hebben uitgeschreeuwd van pijn en ellende. En hij heeft nachten gekend, waarin hij alsmaar bleef rondtobben met z'n gedachten, zonder helemaal klaar te komen met de vraag: waarom moet dit allemaal gebeuren? In zijn brief aan de Filippenzen verwoordt hij de ernst van het lijden heel duidelijk, wanneer hij schrijft: „ik verlang er naar om heen te gaan en met Christus te zijn, want dat is verreweg het beste” (1 : 23).

Het lijden kan een mens zelfs innerlijk verscheuren.

En toch kan hij dan ook weer zeggen: wat ben ik blij dat ik dat allemaal heb mogen meemaken. Want ik heb ontvonden, dat de verdrukking volharding uitwerkt. Ik heb het zelf ervaren, dat je in het geloof overeind blijft staan, ook al wordt je aan alle kanten naar beneden getrokken.

—o—

Hoe kan je dat nu zeggen: ik ben blij dat ik dat allemaal heb mogen meemaken in mijn leven. Strijd, moeite, donkerheid en verdrukking. Soms kom je zulke mensen wel eens tegen in het leven. Mensen die op een haast onbevange manier blij kunnen zijn, dat zij de tegenstand van heel dichtbij hebben meegemaakt. Ik denk aan de broeders en zusters in Oost-Europa en die op de zendingsvelden. Die zo'n onbevange blijdschap kunnen ten toon spreiden omdat ze vanwege de Christennaam hebben mogen lijden in de wereld.

Is het niet omdat ze juist in dat lijden, in die verdrukkingen, Gods genade en ontferming van zo heel nabij hebben mogen ervaren? Merk je dan juist niet hoe de Here een God van nabij is? Dat er geen macht ter wereld is die ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus? (Rom. 8 : 39).

—o—

Nee, het is niet tevergeefs dat je gelooft en het is geen onzin om te hopen op God. Hij verlost ook als het, naar de mens gesproken, hopeloos lijkt. Maar dat betekent óók: door de verdrukkingen heen wordt je geloof hoe langer hoe meer wáár geloof. D.w.z. je leert steeds meer je verwachting te stellen op de God die leeft. En je gaat leven vanuit de steeds grotere zekerheid: de Heer van hemel en aarde heeft de touwtjes wel heel stevig in zijn handen. En mij erbij!

Zo leer je door de verdrukkingen heen, door moeite en strijd, de waarde van het geloof kennen. Het is een beproefd geloof geworden. Een geloof dat tegen een duwtje kan en tegen heel wat meer zelfs.

In de leerschool van de Heilige Geest leer je de liefde van God kennen. Sterker nog: in deze leerschool leer je God kennen als de God die je helper en verlosser is.

Opwekking en reformatie: twee benen van één lichaam

Reformatie en revival horen bij elkaar als de voeten van een wandelende man: hij komt niet vooruit als hij niet beide gebruikt. Die opvatting kunt u aantreffen in het boek van dr. Richard Lovelace: „Dynamiek van het geestelijk leven”. Dit (alleen nog in het Engels verkrijgbare) boek wordt ter lezing aanbevolen als voorbereiding op de in september (21-24) te houden conferentie van de Europese Evangelische Alliantie. Een conferentie over het thema 'opwekking', die in Nederland zal plaatsvinden in Haamstede. Tussen de sprekers uit diverse landen – leiders van de internationale evangelische beweging – is ook dr. Lovelace, hoogleraar in de Kerkgeschiedenis aan het Gordon Seminary.

Met deze inleidende woorden zet ik graag de bespreking voort van het onderwerp: reformatie en revival. De vorige keer zagen wij hoe zich ook in Nederland een evangelische beweging sterk maakt, die zowel op de éne als op de andere voet staat, om in het beeld van Lovelace te blijven. Wat is hier aan de hand? Wat kenmerkt de éne en wat kenmerkt de andere voet?

Als ik denk aan 'opwekking' of 'revival' of om het ook nog eens in het Frans te zeggen: 'reveil', dan denk ik aan een geloofsbeweging van onder op. Ik denk aan een gemobiliseerde gemeente. Niet zozeer een nieuw dogmatisch handboek, of een met veel gloed verdedigd synodaal rapport maar ik denk aan een man als Hudson Taylor, die moederziel alleen erop uittrok om in China het Evangelie te brengen. Hij kocht een enkele reis China en hij ging met de Heer. Aan het eind van zijn leven waren er duizenden Chinezen tot geloof in Jezus Christus gekomen en zetten vele honderden zendingsarbeiders zijn werk voort. Ik denk bij het woord reveil

kerkelijk leven

aan mensen die vol bewogenheid met de sociaal-politieke nood van een land hun leven gaven en geven in de navolging van Christus – zoals Helderling in Nederland in de vorige eeuw. Bij het woord revival denk ik aan gemeenten die niet alleen passief en consumptief zich zetten onder de verkondiging, maar die samenkomen om te bidden, plannen te maken en elkaar aan te moedigen tot een daadwerkelijk getuigenis. Opwekking heeft alles te maken met het werk van de Heilige Geest in de harten – en handen – van alle gelovigen. De ware opwekking beweegt zich altijd van de kern naar de omtrek, van het hart, dat zich opent voor Christus, naar de wereld en haar nood en zelfs de eindigen der aarde, die zich voor Christus moeten gaan openen.

Bij Reformatie denk ik aan een geloofsbeweging meer van bovenaf. Ik denk aan opnieuw door het Evangelie aangedreven voorgangers, die oude en stoffige kerken veranderden in een werkplaats van de Geest. Ik denk bij het woord reformatie natuurlijk aan een man als Luther, die paus en keizer weerstond omdat hij bij het ploegen in de akker de schat ontdekte waarvoor hij alles over had. Ook aan een man als Kuyper die, opnieuw bezield door het Evangelie, een „nieuwe” kerk begon, en een nieuwe politieke partij oprichtte en stichter werd van de Vrije Universiteit. Zeker, al die bewegingen werden wel gesteund door het volk – typisch dat men in gereformeerde kerken altijd van „het volk” spreekt – maar al deze reformatische bewegingen kwamen niet van onder op. Ze gingen uit van „leiders” die het volk terugriepen tot gehoorzaamheid aan het Woord en die daarvoor de nodige structuren of schiepen – of veranderden. Reformatie is dan ook altijd 'n beweging die nadruk legt op de belangrijkheid van het ambt, de vernieuwing van de structuren van de Kerk en het belijden van de Kerk. Ik weet wel dat het een onbegonnen werk is om twee bewegingen in de Kerk van Christus in zo'n paar zinnen te typeren. Toch heb ik het geprobeerd om duidelijk te maken

pastorale notities

OERGEMEENTE

Na Pinksteren mediteer je nog wat voort over de eerste gemeente in Jeruzalem. Ik sprak met mensen van de Vergadering of van een Beweging. Ze vonden een georganiseerde kerk maar niks. Het moest onder ons weer toegaan zoals toen in Jeruzalem. Ik moest de eerste hoofdstukken van Handelingen er maar eens op nalezen. Maar ik stuitte op een inkonsekventie. Ze dachten er niet aan, om hun bezittingen en have te verkopen om de opbrengst uit te delen aan wie daar behoefte aan had. Desgevraagd wilden ze over Handelingen 2:45 wel iets zeggen, namelijk dat dit nu niet meer nodig was. Er waren in onze tijd immers geen behoeftigen meer. Samen delen, dat is iets van de P.v.d.A., vonden ze. Ik mocht het geen wezens kenmerk van de Christelijke gemeente noemen. Ook andere mensen koesteren hun heimwee naar Handelingen 2.

De kerk moest wat meer gemeente zijn, gemeenschap. Dan moest de preek niet zo centraal staan. De dominee mocht best een opwekkend woordje spreken (als hij dat kon) maar niet met een stuk exegetische komen, of hoe noem je dat. Nee, dat in Hand. 2:42 de gemeenschap op de tweede plaats komt, na het volharden bij het onderwijs der apostelen. Onderwijs, wat een griezelig woord! Bedoelt u zo'n schoolmeesterachtige les?

Ach, daar ging het me niet om. Ik heb op m'n studeerkamer een tegeltje hangen, waarop in het Fries staat: Als de preek langer duurt dan een uur, komt de duivel de kerk binnen.

Maar laten we wel eventjes bedenken, dat de apostelen er wat van konden op dit punt. Je merkt het al aan Hand. 2. En Paulus preekte zo lang, dat tenslotte één van hen, die in slaap gevallen waren, door het raam naar buiten stortte. Dit was voor Paulus nog geen reden om z'n preek af te breken, slechts om de toespraak te onderbreken. De konklusie is dan ook, dat het „volharden” bij het onderwijs der apostelen geen kleine opgave is. Toch is de gemeenschap vrucht van die prediking.

Men zegt wel eens: die kerk daar, is doodgepreekt. Maar als er werkelijk geprekt is, kan dat niet waar wezen.

A. H. Algra, Sliedrecht

hoe deze twee bewegingen niet tegenover elkaar staan maar als de twee benen van een man elkaar nodig hebben, om echt het lichaam te kunnen voortbewegen.

Ik heb mensen ontmoet uit 'opwekking-kring' die ziek waren van de nadruk op individuele vroomheid en die het verademend vonden om in een gereformeerde kerk mee te doen, waar men veel meer betrokken was op de samenleving en waar het lid-van-de-kerk-zijn veel ontspanner was.

Maar ik ken ook mensen uit gereformeerde kerken, die leden onder het stereotype en onpersoonlijke van hun gemeente. Die graag een dienst bezochten van een of andere opwekkingsgroep omdat wat daar gezegd en gedaan werd hen persoonlijk raakte en inschakelde.

Wonderlijk is het wel dat er ook in de kerk van het Nieuwe Verbond zulke golfbewegingen zijn. Als eb en vloed. Dat er ook daar tijden zijn van ingezonkenheid en lauwerheid – als bij Israël in de koningentijd – maar ook tijden van opwekking en reformatie.

Zo'n reformatie kennen wij uit 1517 en 1892 en zulke opwekkingen kennen wij uit Amerika rond 1738 en uit de vorige eeuw bijv. rond de mensen van het reveil. Ik denk niet dat de laatstgenoemde bewegingen minder in kracht waren

– laat staan minderwaardiger – dan de eerstgenoemde reformatische bewegingen.

Zeker niet: de opwekkingsbewegingen zijn ondenkbaar zonder de reformatie, anderszijds hebben opwekkingsbewegingen aan de wortel van reformaties gestaan. Denk maar aan 1892. Ze zijn als het goed is steeds met elkaar verweven geweest. Lovelace laat zien hoe een man als Luther als het ware eerst een opwekking meemaakte: een geestelijk ontwaken, waarin hij zijn hart en leven voor Christus opende en daarna pas het werk begon dat als reformatie de geschiedenis inging. Zoiets is ook bij Kuyper aanwijsbaar. Toch hebben opwekkingsbewegingen vaak ook tot heel eigen kerkformaties geleid. Zoals de methodisten-kerken in de U.S.A. en in Nederland de vergadering der gelovigen.

Om nu weer terug te keren naar onze eigen situatie: die van de Nederlands Gereformeerde Kerken in Nederland. Ik meen dat wij van deze opwekkingsbeweging kunnen leren hoe belangrijk het gemeenschappelijk gebed is, hoe weinig Schriftuurlijk het is dat in onze samenkomsten de gemeente zelf zo passief is, en hoe belangrijk het is dat wij weer ieder voor zich zoeken naar de vervulling met en de leiding van Gods Geest. Anderzijds mis ik bij de opwekkingsbeweging vaak de aarde

IN DIT NUMMER

- 177 Ds J. Bouma, De leerstoel van de Geest
- 178 Drs W. G. Rietkerk, Opwekking en reformatie: twee benen van één lichaam
- 179 Ir. A. W. Biersteker, Techniek en Verantwoordelijkheid (slot)
- 180 D. W. L. Milo, Slangenbezwering
- 181 M. Vrijmoeth-de Jong, Bijbelgebruik in het gezin (10)
- 182 H. Langerak, Bomen om het paviljoen
- 182 P. C. van Wijk, Terloops ...

— en de nuchterheid — en de openheid voor de cultuur: het wordt er soms allemaal bovenaards.

Lovelace geeft in zijn boek een overzicht van de meest essentiële punten van iedere geestelijke vernieuwing. Op grond van die punten zouden opwekking en reformatie elkaar moeten vinden.

Ik laat ze hier volgen zoals hij ze zelf aangeeft. Iedere geestelijke vernieuwing kenmerkt zich volgens L. door drie fasen:

1. *Voorbereiding*, bestaande uit een groeiend besef van Gods heiligheid en bewustzijn van zonde;
2. *Diepgang bij de verkondiging* van het evangelie, met 4 accenten, namelijk: in Christus hebben wij rechtvaardiging (we zijn aanvaard), heiliging (vrij van de macht van de zonde), inwoning van de Geest (we zijn niet alleen), volmacht in de geestelijke strijd (gezag).
3. *De vruchten* van de verkondiging in het leven van de kerk, te weten:
 - missionaire bewogenheid evangelisatie, zending en sociale betrokkenheid;
 - gebed (persoonlijk en gemeenschappelijk);
 - gemeenschap (in eenheid met héél het lichaam, maar ook in kleine cellen);

- dis-enculturatie (vrij raken van verburgerlijking);
- theologische integratie (in de Geest van Christus de volle waarheid in onze cultuur doordenken).

Ik hoop van harte dat de groeiende kontakten en de conferentie over 'opwekking' in dit najaar aan de hand van deze punten tot een verdiept en versterkt gemeente-leven zullen leiden!

De tijd dringt. Een zekere dr. Openheimer hield twee weken geleden een toespraak tot hervormde predikanten in Utrecht en eindigde zijn toespraak vrij samengevat als volgt: de Kerk van Christus is in ons land in een ijltempo opnieuw in een zendings-situatie beland. Net als de vroeg-christelijke kerk. Alleen zij is deze nieuwe situatie zich nauwelijks bewust en heeft zich er nog totaal niet op ingesteld. Zo verliezen wij meer terrein dan wij winnen.

Ik zou eraan willen toevoegen: daarom is geestelijke vernieuwing in de lijn van de 3 punten van Lovelace een eerste noodzaak. Daarin hebben wij elkaar nodig. Bovenal zijn wij daarin afhankelijk van de werking van Gods Geest. Wij hebben het gevierd dat de Heilige Geest op de gemeente is uitgestort. Dat gold niet alleen voor het jaar 33!

A. W. Biersteker / Maarssenbroek

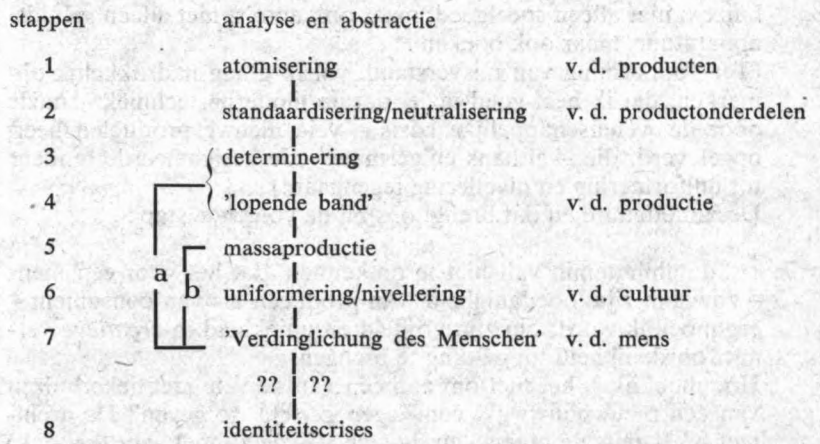
TECHNIEK en VERANTWOORDELIJKHEID

Doorwerking van de wetenschappelijke methode in de moderne techniek

De wetenschap wordt gekenmerkt door de methode van analyse en abstractie. De analyse betekent, dat een gegeven probleem of vraag wordt uit-een-geleegd (geanalyseerd) tot meerdere deelproblemen, en dat elk van de deelproblemen afzonderlijk wordt behandeld. De abstractie vervolgens betekent, dat in de behandeling van het gekozen (deel-)probleem wordt afgezien van al datgene dat voor de vraagstelling niet direct van belang is. Bestudeert een fysicus bijvoorbeeld het vallen van een appel, dan heeft hij geen oog voor vragen betreffende de wijze waarop die appel is ontstaan, is gegroeid, tot rijping komt en tenslotte loskomt van de boom. Hij is uitsluitend geïnteresseerd in het vallen zelf, en in de wetten die voor dat vallen 'als zodanig' gelden; hij let op de relatie tussen snelheid en gewicht (of massa) van het vallende voorwerp, terwijl het hem weinig kan schelen dat het een appel is. En wanneer hij onderzoek doet naar wat er gebeurt tijdens de aanraking van de appel met de grond, dan is zijn aandacht geheel anders gericht dan die van een collega-bioloog. De fysicus wil weten, welke krachten werkzaam zijn tijdens die aanraking, en welke vervorming(en) daarvan het gevolg zijn. De bioloog daarentegen zal erop uit zijn om te ontdekken wáárdoor 'rot' ontstaat, na zo'n harde confrontatie tussen de appel en de aarde.

In de moderne techniek wordt ook de methode van analyse en abstractie gebruikt, met name tijdens het ontwerpen van een technisch product. In de hierbij afgebeelde figuur ziet u aangegeven tot welke consequenties

deze methode kan leiden, en welke achtereenvolgende stappen daarbij worden 'genomen'.

(Fig.: Doorwerking van de wetenschappelijke methode in de moderne techniek.)

Stap 1: Voor een stoel bijvoorbeeld betekent dit, dat de stoel wordt 'uit-eengelegd' (in gedachten althans) in de diverse samenstellende onderdelen: poten, zitvlak, rugleuning, evt. armleuningen. Analooog bij een tafel, een huis, een auto ... Dit verschijnsel is te omschrijven als *atomisering* van een technisch product.

Stap 2: De volgende stap is nu om productonderdelen, die bestemd zijn voor verschillende eindproducten, zodanig op elkaar af te stemmen dat éénzelfde productonderdeel te gebruiken is voor diverse eindproducten. Te denken valt bijvoorbeeld aan de benutting van dezelfde tafelbladen voor verschillende tafels (i.e. op verschillende onderstellen). Dit verschijnsel is te typeren als *neutralisering* wat betreft de bestemming, samengaande met en ten dele op basis van *standaardisering*.

Stap 3: Na de twee eerste stappen doet zich de mogelijkheid voor om de productie van begin tot eind vast te leggen; in welke volgorde, wanneer en waar, welk onderdeel vervaardigd moet worden, om een zo efficiënt mogelijke productie te realiseren. Bij deze *determinering* van de productie is de mens niet zelden het sluitstuk van de overwegingen (zie pijl a in figuur).

Stap 4: Is eenmaal de (volg-)orde van de productie vastgelegd, dan ligt het voor de hand en is het op economische gronden welhaast onvermijdelijk, om over te gaan tot een of andere vorm van 'lopende band'-productie. Of daarbij in letterlijke zin een lopende band wordt ingevoerd, of slechts in figuurlijke zin, is van ondergeschikt belang.

De kern van de zaak is, dat de bijdrage van de mens aan de productie van begin tot eind, van voor tot achter, is vastgelegd en voorgeschreven, zowel wat betreft de tijd, het tijdstip waarop, als wat betreft de tijdsduur (c.q. de snelheid), alsook wat betreft de plaats, alsook wat betreft de orde en richting van de te maken bewegingen. Voor de productie wordt de arbeid en de mens dus gereduceerd tot zijn functies (zie pijl a in figuur).

Uit dien hoofde verdient voortgaande mechanisering en/of automatisering stellig de voorkeur: als de mens slechts machinale taken heeft te verrichten, dan is het maar beter die over te dragen aan machines (echter, er zijn andere gronden aan te voeren tegen voortgaande mechanisering/automatisering!).

Stap 5: In het verlengde van lopende bandwerk ligt het streven naar *massaproductie*; de investeringen in dure machines kunnen in ruime mate worden terugverdiend (en meer dan dat) door verhoging van de productie. Soms zelfs wordt massaproductie a.h.w. afgedwongen door de technische ontwikkeling: een nieuwe machine is zoveel sneller, dat de fabrikant wel moet geloven aan productieverhoging — of hij wil of niet (vb. papierfabrieken: Okto, KNP, van Gelder ...)

Onmiddellijke nasleep hiervan is weer, dat de fabrikant zijn reclamebudget zal moeten opvoeren, teneinde zijn product(en) te kunnen verkopen; desnoods moet de behoefte aan zijn product(en) maar worden opgeroepen! (zie pijl b in figuur).

Stap 6: Helaas, indien een product in massa wordt verkocht, dan leidt dat tot eentonigheid in de cultuur, tot verlies van verscheidenheid. Telkens weer en overal op verschillende plaatsen kom je datzelfde product tegen; misschien nog in verschillende kleuren of uitvoeringen, maar toch ... hetzelfde product.

Des te sterker worden de *uniformering* en *nivellering* (verlies aan esthetische kwaliteit) van de cultuur, indien meerdere producten in massa worden gefabriceerd: niet alleen meubelen, maar ook huizen; niet alleen speelgoed, maar ook auto's, niet alleen geluidsapparatuur, maar ook boeken...

(Ter voorkoming van misverstand, wil ik graag nadrukkelijk opmerken, dat ik heel goed inzie, dat de moderne techniek – mede door de wetenschappelijke basis – vele nieuwe producten heeft opgeleverd, die – althans enigermate – de gesignaleerde tendens tot uniformering en nivellering tegengaan!)

Desalniettemin, en dat brengt ons bij de volgende stap...

Stap 7: ... desalniettemin valt niet te ontkennen, dat het voor een mens – zowel in zijn 'hoedanigheid' van produceren als van consument – erg moeilijk wordt om zijn vrijheid en uniekheid in *creatieve* verantwoordelijkheid tot gelding te brengen.

Hoe moeilijk is het niet om aan één van de vele identieke huizen van een nieuwbouwwijk, een 'eigen gezicht' te geven? De architect heeft zelfs de plaats van de eethoek, de zithoek, en (dus ook) van televisie- en telefoontoestel al aan banden gebonden.

En wat betreft het interieur, is de variatie toch ook sterk door de 'heersende trend' beperkt. (Zowel een beperking voor de fabrikant als de koper!)

Al met al, mede gelet op de gevolgen van lopende bandwerk (pijl a, zie stap 4) en van massaproductie (pijl b, zie stap 5) valt te spreken van een '*Verdinglichung des Menschen*', waarbij het u duidelijk zal zijn dat dit begrip 'verdingelijking' een zeer brede strekking heeft.

Stap 8: Ook al zal het moeilijk bewijsbaar zijn, de gedachte is toch haast onontkoombaar, dat een en ander wel te maken moet hebben met het vóórkomen van '*identiteitscrises*' en andere psychische problemen. Uiteraard zijn daarbij ook andere factoren aan te wijzen, zoals bijvoorbeeld het verdwijnen van (naasten-)liefde, het teloor gaan van (sociale) gemeenschappen, de kloof tussen 'wonen' en 'werken', het verschijnsel 'vertrossing' (i.e. de 'tyranie van het glazen oog', die menig intermenselijk contact voorkomt of frustreert), etcetera, etcetera.

D. W. L. Milo / Dalmally

SLANGENBEZWERING

„O gij slang, kom te voorschijn! Ik bezweer u bij Allah, of ge boven of beneden zijt, kom te voorschijn!

„Niemand kan Allah overwinnen en niemand is hoger dan Allah. O helper in nood. In naam van het heilige boek en van de heilige plaats, ik bezweer u: kom te voorschijn.

„In de naam van Hem, wiens macht alle deuren opent, kom te voorschijn en onderwerp u aan de overeenkomst. Ik bezit het woord!

„In naam van de grote meester van alle hulp. Ik roep u op, met verlof van mijn sheik en de meester van de broederschap, Ahmed el Rifa-ee. Kom te voorschijn!

*„In de naam van de wijze Salomo, die regeert over alle reptielen, hoor! Allah beveelt u. Kom te voorschijn, o slang. Kom te voorschijn! Vrede zij over u. Ik zal u niet deren.” *)*

De schrijver Paul Brunton, die een aantal studies publiceerde over geheim India, Arunachala, Himalaya, Indiase filosofie en over geheim Egypte, publiceerde in zijn laatstgenoemde boek de bovenaangehaalde slangenbezweerders-formule. Hij houdt in het algemeen de formules geheim, zoals de broederschap van slangenbezweerders dat voorschrijft, maar zegt dat deze ene formule in het openbaar gebruikt en uitgesproken wordt en dus min of meer gemeengoed is. Daarom drukken wij die voor u af, teneinde u in te leiden in de duistere wereld van de slangenmagie.

Inderdaad, dr Paul Brunton is destijds opgenomen in de broederschap van slangenbezweerders. Hij geeft uitvoerig zijn opleiding en inauguratie weer.¹⁾ Daarbij onderscheidt hij wel en terdege de grote groep „slangenbezweerders”, die u in elke Egyptische stad aantreft en die te midden van een oploepje, onder het spelen op de Egyptische dubbelschalmei, een tandeloze slang laten wiegelen boven een mandje, enerzijds – en de kleine

orde van echte bezweerders, die de giftige slang opsporen en vangen, met de hand aanvatten en opbergen in een mandje anderzijds; en dit niet voor sensatie, maar in het algemeen belang.

Egypte heeft tal van slangen, waaronder vele giftige, maar waarvan de cobra en de hoornadder het gevaarlijkst zijn. Wij zagen ze, zowel wild als „getemd”. Paul Brunton's leraar toonde hem hoe hij een slang opspoorde, te voorschijn riep, aanpakte en veilig opborg. In vele huizen, vooral die welke enige tijd leeg hebben gestaan, komen slangen en/of scorpioenen voor; de laatste zijn eveneens dodelijk. Wordt een leeg huis opnieuw betrokken, dan wordt het eerst op slangen onderzocht. Wordt in een bewoond huis een glimp van een slang waargenomen, dan haalt men haastig de bezweerder. Deze „ruikt” waar de slang of scorpioen zich verborgen houdt (in een spleet van de muur, tussen stenen, op een richel of balk, of op welke onmogelijke plaats ook) en roept hem te voorschijn. Met een spreuk als hierboven en met andere spreuken. Zonder uitzondering heeft zijn bezwering effect: het gevaarlijke dier komt te voorschijn en laat zich vangen, soms na tegenstribbelen.

Dat het bedrijf, een beroep dat van vader op zoon overgaat, behalve winstgevend ook levensgevaarlijk is, wist Brunton's leraar hem duidelijk te maken. Diens vader had het vak levenslang uitgeoefend tot hij eindelijk, bij een zeer moeilijke en tegenwerkende slang, zijn beheersing en voorzichtigheid verloor en woedend zei: als je er niet vrijwillig uitkomt dan haál ik je! en zijn arm diep in een hol stak, om die met de slang er uit te halen... maar dodelijk gebeten! Ook zijn zoon, volledig opgeleid, werd de woestijn ingestuurd om zijn eerste slang te vangen: het meesterstuk. Maar de jongen kwam niet terug... zijn vader vond hem dood. Toch – zei de leraar – heb ik nog drie andere zoons en de oudste had eigenlijk de feeling niet voor het vak. Ergo: sterke concentratie en de juiste spreuk zijn nodig op het juiste moment.

—o—

De slang komt in de Bijbel veel voor, van het eerste tot het laatste boek. Eigenlijk veel vaker dan de statenvertaling doet denken, want vaak is daar verkeerd vertaald; zelfs de basilisk, een fabeldier, wordt daar serieus vermeld. Maar bijna altijd wordt de slang ongunstig beoordeeld. Genesis 3 begint al: de slang nu was listiger dan alle gedierte... en ze verleidde Eva. Het woord „listig” is bepaald ongunstig. Ik vermoed dat „wijzer” bedoeld wordt, want aan de slang wordt een grote mate van intelligentie toegeschreven, soms hoger dan de mens. Zij wordt dan ook ambivalent, met gemengde gevoelens benaderd: enerzijds is zij de belichaming van het kwade, zo niet van de Kwade – anderzijds is zij teken voor medici, apothekers en gnostici; ook een symbool van levensvernieuwing en onsterfelijkheid. De farao's van het oude Egypte droegen een gouden cobra op hun kroon, boven hun voorhoofd: de gifspuwende slang, die al farao's vijanden moest doden „met zijn adem”, zoals men zei; in werkelijkheid kan de cobra, zelfs zonder te bijten, zijn prooi gif in de ogen spuwen, dat het levenslang blind maakt.

Gnostici, zoekers naar de achtergronden van religieuze waarden, hebben de slang altijd zeer hoog gehad. De orde van de Naassenen noemt zich naar het Hebreeuwse woord voor slang, Nachasj. Sommigen beweren zelfs dat de slang goed werk heeft gedaan, met de mens vertrouwd te maken met de kennis van goed-en-kwaad – maar u weet wat de Bijbel hier van zegt. Ook de Griekse god Hermes, de Romeinse god Mercurius, droeg de slang als attriboot. Door de wijze waarop de slang van tijd tot tijd vervelt is men haar gaan zien als symbool van levensvernieuwing. Als dier, dat bij uitsteking aan de aarde is gehecht, werd zij in de oudheid gezien als symbool van vruchtbaarheid, van aards leven.

Er vallen dus inderdaad goede dingen over de slang te zeggen. De farao's wisten hoe gevaarlijk de slang is – maar door haar te bezweren kon men haar ongevaarlijk voor de meester maken, hoewel dodelijk voor diens vijanden. Ook in de Bijbel krijgt de slang meermalen een zeer gunstig licht. Zij mocht mee in de ark van Noach. Denk ook aan de koperen slang in de woestijn.²⁾ Wie door de slangenplaag getroffen werd kon in leven blijven, door naar de koperen slang te zien – een symbool, waarheen later Johannes³⁾ verwijst. Natuurlijk redde de slang het leven niet – dat deed de Heere God. Blijkt bijvoorbeeld bij Hizkia, waar deze reformatorische koning⁴⁾ de koperen slang (van Mozes?) verbrijzelde, omdat men die afgodische eer was gaan geven.

Er is meer goeds van de slang te zeggen. Bij de zegen van Jacob⁵⁾ wordt zijn zoon Dan een slang genoemd, die langs de weg ligt en onverhoeds het bereden paard in de enkels bijt, zodat de ruiter valt. In de ongunstige beoordeling, die wij algemeen van de slang hebben, zien we in Dan een onbetrouwbare, sluwe, „listige” Jood, die met gemene streken zijn vijand ten val brengt. Maar dán vergeten we het eerste vers van deze zegen op het hoofd van Dan: hij zal zijn volk richten als een der stammen Israëls! – Is dat niet prachtig? Richten is regeren, recht spreken, onderwijzen, leiding

en een goed voorbeeld geven, zoals Vader Jacob dat zelf zou doen. En nu is het tweede deel van deze zegenspreuk, de rijmzin, eveneens gunstig te achten. Weer gebruiken we het woord „wijs” in plaats van listig. Dan zal wijs-tot-oordelen blijken te zijn; zoals de slang, die feilloos toeslaat. Zodat de Heiland zijn discipelen aanbeval: wijs te zijn als de slangen en argeloos als de duiven. (Wij kennen geen Hebreeuws, maar twijfelen er niet aan of de grondtaal laat deze mogelijkheid open.)

—o—

Dat Egypte veel slangen kende, vroeger al, blijkt onder meer uit het hiëroglifenschrift. De letter f werd als een kruipende hoornadder getekend; de letter dj als een opspringende slang. En het woord „godin” werd afgebeeld door een aanvallende cobra: half van de grond opgericht, de borst tot driedubbele breedte opgeblazen, gereed om te springen of haar gif te spuwen.

Ook de slangenbezwinging heeft men in Egypte van oude tijden af gekend. Door de beleving met oude machtsspreuken, „grote woorden”, wist men de slang te onderwerpen, tot gehoorzaamheid te brengen. (Gehoorzaam houdt verband met horen; al noemen we de slang, wegens gebrek aan oren, doof.) Zulk bezweren was wat de Bijbel „toveren” noemt, magie. Men kwam daar eerlijk voor uit, want het Hebreeuwse woord nachasj, slang, betekent evenzeer toveren. En we vragen ons af, of deze bezwering van huis uit te maken heeft met het aan Adam geschonken scheppingsgegeven: dat hij de aard van de dieren doorzag,⁶⁾ hen een naam gaf en over hen heerste — dan wel of hier demonen te hulp worden geroepen. De tekst van de bezweringsformule doet bedenkelijk aan.

Meteen denken we aan Mozes. De Heere beval hem⁷⁾ zijn staf op de grond te werpen: deze werd een slang, waar Mozes voor vluchtte. Maar op Gods bevel vatte hij de slang bij de staart en ze werd een staf. Farao's tovenaars, er bij geroepen, kenden de „truc”: een bezworen slang als dood te laten liggen en haar weer te activeren.⁸⁾ Maar een echte staf in een echte slang te veranderen — dat is een wonder, dat kan God de Heere alleen. Hij bewees het: want Mozes' slang vrat de Egyptische slangen meteen op. (Dat opeten kan ook betekenen: ten onder brengen, vernederen. Denk aan de magere koeien in Farao's droom, die de vette koeien opaten. Denk ook aan de Farao's, die hun goden hadden „opgegeten”.) Maar inderdaad zijn er slangen, die andere slangen levend opvreten.

—o—

Nog even over de „spreekende slang”. Het hangijzer van Assen's synode van 1926. Heeft zij werkelijk gesproken? Of kreeg Eva de indruk, dat er gesproken werd? En kon een derde het horen?

Wel — ook hier reikt Brunton een helder gegeven aan. Bij de bezwering van slangen, vertelt hij, worden de geheime formules niet (altijd) met de mond uitgesproken. Ze kunnen mentaal, onhoorbaar, worden uitgesproken — als ons gebed — en hebben precies dezelfde uitwerking, ongeacht welke taal gebruikt wordt. Slangen verstaan een bezweringsformule dus wel en degelijk, ook al hoort een derde geen woord. Omgekeerd zegt Brunton dat hij eenmaal een slang, die hij om de hals had gehangen, al na een minuut weglegde: hij onderging zo zeer de persoonlijkheid van het dier, dat hij bemerkte onder de woordloze invloed van zijn slang te komen, hetgeen hij hoogst ongewenst achtte. Hij zag namelijk dikwijls achter een slang een intelligente, haast menselijke persoonlijkheid. Slangen zijn vaak nerveus, kunnen onbetrouwbaar zijn, maar geven zeer veel contact: verliezen hun meester geen seconde uit het oog. Hun lidloze ogen boren in de menselijke blik en lezen er in. Wie het woordenloze contact met zijn honden kent ziet hierin geen nieuws.

—o—

Tenslotte nog een belangrijk gegeven uit de Schrift. De Heiland zei: in Mijn naam zullen ze slangen opnemen⁹⁾ — en: Ik geef u macht, op slangen en scorpioenen te treden.¹⁰⁾ Dat is de heerschappij van de mens-Gods over alle gedierte des velds, als in Adam's en Noach's tijd. Niet om kunstjes te maken — maar om zeker te zijn dat hij Gods opdrachten kan volvoeren. Zoals Paulus op Malta geen onheil had te duchten.¹¹⁾

De omvang van dit artikel is uit de hand gelopen. Een slang is altijd langer dan u denkt. En als zij eenmaal gebeten heeft voor de bezwering geschiedde is de beste bezweerder nutteloos.¹²⁾

*) „Niet deren”. De bezweerder laat de grote slangen zonder eten, brengt de kleine slangen samen met scorpioenen. Dat groot en klein deze behandeling niet overleeft is niet des bezweerders zaak. Hij is naar de letter onschuldig. — 1) dr Paul Brunton „A search in secret Egypt”, 1935 — 2) Num. 21 : 9 — 3) Joh. 3 : 14 — 4) 2 Kon. 18 : 4 — 5) Gen. 49 : 17 — 6) Gen. 2 : 19 — 7) Ex. 4 : 3 — 8) Brunton geeft een foto van een levende slang, die onder een gevouwen briefje (met een toverformule er op) als een stok blijft liggen — 9) Mrc. 16 : 18 — 10) Luc. 10 : 9 — 11) Hdl. 28 : 3-5 — 12) Pred. 10 : 11.

M. Vrijmoeth-de Jong / Zwolle

Bijbelgebruik in het gezin

(10)

Deductieve bijbelstudiemethoden

Ook de deductieve- of onderwerpmethode voor bijbelstudie biedt vele mogelijkheden, afhankelijk van datgene wat als onderwerp van de studie wordt genomen. Het kan een dogmatisch principe zijn of een begrip, een kernwoord of een persoon, een historisch tijdperk of een plaats, wat maar belangwekkend is in de Bijbel.

Enkele aan tafel te gebruiken deductieve methoden zijn:

Kernwoordmethode

Er wordt afgesproken over een bepaald kernwoord uit de Bijbel, zoals liefde of genade een studie te doen. Voordat men er gezamenlijk aan begint, neemt één persoon op zich een aantal teksten en/of schriftgedeelten over dat woord te verzamelen. Dit kost niet zoveel moeite als men de beschikking heeft over een Concordantie of het boekje „Kernwoorden uit de Bijbel” van Prof. H. J. Jager of „De kleine kerk” van John F. de Vries of „Bijbelse kernwoorden” van John Eddison. De opdracht aan iedere deelnemer aan de bijbelstudie is de teksten, waarin het te bestuderen woord voorkomt door te nemen in hun verband, en commentaar te schrijven op elk van die teksten. De drie basisvragen van de inductieve methode zijn goede hulpmiddelen om tot een juiste verklaring van elke tekst te komen. Na de bestudering van al de opgegeven teksten over het kernwoord komt ieder tot een schriftelijke definitie van het woord. Daar de conclusies zeker niet altijd gelijklopend zullen zijn, kan er een diepgaande bespreking volgen.

Het aantal te bestuderen teksten zal in veel gevallen zo groot zijn, dat de studie van een kernwoord niet in één keer klaar kan komen. Dat behoeft geen bezwaar te zijn, want het is gebleken, dat het zeer leerzaam en geloofversterkend is om een hele week met één kernwoord bezig te zijn. Door het veelvuldig nadenken en het vele lezen over één woord dringt de juiste betekenis ervan pas goed tot een mens door.

Biografische studie

Met behulp van een Concordantie of een andere bron worden de schriftplaatsen over een bepaalde bijbelse figuur verzameld en bestu-

deerd. Bijbelse personen, waarvan niet zoveel bekend is, kunnen in één bijbelstudie worden verwerkt, anderen, waarover de Bijbel uitvoeriger verteld zullen verschillende dagen onze aandacht vragen. In dat geval is het maken van aantekeningen onmisbaar voor het overzicht en voor de beantwoording van de vraag, waartoe dit alles is opgetekend in de Bijbel. Ook bij deze studiemethode is het nuttig de gespecificeerde vragen voor de toepassing bij de hand te hebben en te gebruiken.

Telescopische bijbelstudie

Ervaren bijbellezers kunnen voor de afwisseling een bijbelboek in grote lijnen doornemen met het oog op een bepaald aspect, dat in dat bijbelboek speciale aandacht krijgt. Zoals een telescoop een klein hemellichaam uit het grote geheel licht en het sterk vergroot weergeeft, zo kunnen we uit een bijbelboek een bepaald begrip lichten en bestuderen. Als voorbeeld noemen we het onderwerp „lijden” in het boek Job, of „koninkrijk Gods” in Mattheüs, of „rechtvaardiging” in de brief aan de Romeinen of „tegenspoed” in Nehemia.

Bijbelstudieboekjes

De laatste jaren verschijnen er bij verschillende uitgeverij bijbelstudieboekjes met opdrachten, vragen en invulmogelijkheden.

Er zijn er die uitgaan van de tekstvoor-tekst-methode; het merendeel neemt echter de onderwerpstudie als basis. Hoewel onze voorkeur uitgaat naar de besproken methoden, omdat door de zelfwerkzaamheid de bijbelgedeelten beter verwerkt worden, kunnen we ons voorstellen, dat veel broeders en zusters, die alleen wonen en niemand hebben om dagelijks de bijbel samen mee te lezen, met veel vrucht van deze boekjes gebruik maken.

Belemmeringen

Dit gedeelte over bijbelstudie in een gezin zonder aanwezigheid van kleine kinderen sluiten we af met een aanhaling uit het boekje „Bijbelstudie, hoe doe je dat?” (Echo, Amersfoort, bladzijde 21.)

Veel belemmeringen en moeilijkheden in het lezen van de Bijbel komen voort uit een verkeerd luisteren naar het Woord. Evenals in een gewoon gesprek kunnen we in ons gesprek met God veel luisterfouten maken, bijvoorbeeld:

- te vlug denken dat we het al begrijpen;
- God niet laten uitspreken;
- te vol zijn van onszelf (eigen gedachten, zorgen);
- erg selectief luisteren (één tekst eruit halen);
- ons laten afleiden, niet echt op de Ander concentreren;
- geen gebruik van de stilte maken;
- al meer bezig zijn met het formuleren van ons antwoord dan met het luisteren.

H. Langerak / Utrecht

Bomen om het paviljoen

Zelden las ik een aangrijpender gedichtenbundel dan die van Annie Pansier, met de titel: Bomen om het paviljoen.

De dichteres heeft een tijd doorgebracht in een psychiatrische inrichting, een paviljoen dat afgesloten was, en haar gevoelens uit die tijd geuit in vele gedichten.

Ze is in die periode buitengewoon onevenwichtig.

Ze zou dood willen, maar heeft ook geweldige doodsangst; ze leeft met een innerlijke eenzaamheid, maar ook met een **hunkering naar** gemeenschap; ze is vreselijk met zichzelf bezig, maar heeft ook de felle spijt niets voor de ander te betekenen.

Daar komt ook bij dat deze vrouw, die uitermate begaafd is, een bijzondere liefde heeft voor de natuur en een heel aparte zeggingskracht, om dat door te geven.

Het is bijna onbegonnen werk om haar te citeren, want ik zou U alles wel willen doorgeven. Toch, ik begin maar, dan hebt U tenminste enig idee.

overdracht

*kon ik mijn lijden maar in woorden leggen
mijn pijnen overdragen in een lied
en mijn verlatenheid en mijn verdriet
o hielp het om mijn leed te zeggen*

*maar woorden kunnen mijn verdriet niet dragen
het blijft als pijn van binnen in mijn buik
mijn hart is een gebroken kruik
mijn huid is beurs en kan geen druk verdragen*

*maar deze woorden schrijf ik voor Gods ogen
mijn huid blijft heel Hij kent mijn grens
en Hij herinnert mij het „zie de Mens”
en eenmaal zal Hij alle tranen drogen*

*maar ik lijd nú God wil U over mij erbarmen
o ik verlang toch zo verschrikkelijk naar een zoen
in deze kamer in dit stomme paviljoen
o wil mij sussen in Uw eeuwige armen*

*geef mij de vrede van een vast vertrouwen
verlos mij God van deze helse pijn
dat Uw genade mij genoeg zal zijn
leer mij mijn vuisten ballen en mijn handen*

vrouwen

Ze zou het wezenlijke van haar lijden wel uit willen zeggen, maar dat is haar onmogelijk. Woorden schieten daarvoor tekort. Maar wat ze nu schrijft, God leest het. Hij die eens alle tranen drogen zal. Ook de hare, die ze schreit uit een verschrikkelijke behoefte aan liefde. Want die behoefte heeft ze, juist omdat ze al tijd alleen maar met zichzelf bezig is. Hoort U maar.

de echoput

*ik zit in de put
en schreeuw
wie ben ik
en duizendvoudig
hoor ik
ik ik ik
zo vaak
totdat ik er van snik
wegstervend hoor ik
ik ik ik
tot ik geërgerd brul
je bent een nul
maar het is niet waar
je stem is daar
ik klim er uit
de lucht is klaar*

Aangrijpend. Alleen de titel al. Ze zit maar niet in de put, nee in de echoput. In de put waar alles om jezelf draait. Wat een aangrijpende wijze van zeggen. Helaas, juist zij die de zeer bijzondere gave van de woordkunst hebben zijn als regel uiterst gevoelig en daardoor ook vaak heel eenzaam.

eenzaamheid

*innerlijke eenzaamheid
in het diepste wezen
waar niemand komen kan
noch kan genezen*

*deze onveiligheid
van voor je geboorte
ontneemt je geen man
schijnt bij je te horen*

*deze onzekerheid
met al haar vragen
belet je het genot
van innerlijk behagen*

*innerlijke eenzaamheid
is een zeer wrede
open voor God
geve Hij vrede*

Inderdaad, de geslotenheid die de eenzaamheid

veroorzaakt, ontnemt een mens alle plezier aan het leven. Er is maar één oplossing voor: Je hart open stellen voor God, dan geeft Hij vrede. Tot slot nog iets over haar grandiose kijk op de natuur.

bos

*eiken
met armen vol bladeren
staan stevig twee benen
in de grond
het hoofd hoog
en triumfant
eigenlijk zijn ze vol
van zichzelf*

*de beuken
zijn de moeders onder de bomen
en elegante vaders
kom geef mij maar een hand
ga maar bij ons schuilen
wij beschermen je wel*

*de grove dennen
zijn de filosofen
onder de bomen
het hoofd
hoog in de lucht
kent amper de stam*

*berken zijn vestaalse maagden
schoon en kuis en fragiel*

*dennen vragen
kinderen en kabouters
kom in mijn wigwam*

Hoe speelt worden de bomen getypeerd. Wat tenslotte de dichteres betreft, ze is gelukkig weer genezen en kan dat op haar manier doorgeven.

genezing

*alle lege bodems van zeeën
kan ik vullen met tranen
hemelen weergalmen
de weerklank van mijn weeklacht*

*als dan de tranen vergoten zijn
tot klachtloze kalme zee
weerspiegelt het licht van Gods hemel
mijn lach*

Heerlijk. U moet dit boekje echt helemaal lezen. 't Is een uitgave van: De Vuurbaak b.v., tel. 050-183450, Postbus 189, 9700 AM Groningen, en kost slechts f 10,50.

door P. C. van Wijk - Zaltbommel

Positieve kanten van het geloof

(1)

Met een groep jongelui sprak ik een tijdje geleden over 'positieve kanten van het geloof'. In twee artikeltjes wil ik iets hierover vertellen en er meteen wat opmerkingen aan vastknopen.

Praten over positieve kanten van

het geloof betekent dat er iets negatiefs is dat door het geloof wordt overstemd. Belangrijk is het daarom eerst goed te zien wat er eigenlijk negatief is in dit verband. Daarvoor moeten we terug naar de bijbel. In Genesis 1 lezen we dat God alles schept en telkens staat daarbij dat Hij er naar kijkt en constateert dat het erg goed is. Aan het eind van de scheppingsdagen, als Hij de mens gemaakt heeft, overziet God alles nog eens en weer staat er dat alles goed is: de hemel en de aarde, het milieu en de natuur, de verhouding tussen God en mens enz. enz.

Zo is het echter niet gebleven, want enkele hoofdstukken verder, in Genesis 6, wordt gezegd dat de boosheid van de mensen zo groot is geworden, dat God er eigenlijk

spijt van heeft dat Hij de mens heeft gemaakt. Zo bont kunnen mensen het maken. Er is dus iets gebeurd tussen Genesis 1 en Genesis 6. Wat is er gebeurd? Toen die vraag tijdens het gesprek gesteld werd bleek die vraag voor de meesten nogal moeilijk. Slechts enkelen dachten hierbij aan de zonde die gekomen is. Het negatieve in de wereld is echter gekomen omdat de mens meende beter met satan dan met God in zee te kunnen gaan. Door de zonde is alles ontworst, verstoord.

Teneinde de jongelui zelf wat mee te laten werken zijn op papier drie opdrachten gegeven. De eerste luidde: 'Door de zonde is er in de wereld veel verkeerd gegaan; noem eens vijf voorbeelden uit de bijbel en vijf voorbeelden uit het leven van vandaag, waaruit dat blijkt'.

Uit de, op papier gegeven antwoorden noem ik de volgende:

bijbelse voorbeelden:

Adam en Eva (met de appel)
Kaïn en Abel
gouden kalf
toren van Babel
verloochening door Petrus
de broers van Jozef die hem verkopen
Absalom

andere voorbeelden:

moord
stelen
carrière maken
kernbewapening
discriminatie
oorlog
woningnood
bio-industrie

Deze voorbeelden spreken wel voor zichzelf en maken duidelijk dat door de zonde veel is ontworpen. We hoeven daarom niet te juichen, maar het is ook niet nodig dat we al jammerend, met de ellende op ons gezicht, door het leven gaan. Een andere vraag is daarom belangrijk. Heeft God het er bij laten zitten toen het satan lukte om de mens 'ja' tegen hem te laten zeggen. De tweede opdracht luidde: 'Wat heeft God gedaan om het negatieve in de wereld op te ruimen. Probeer eens wat uitvoerig antwoord te geven'.

Het antwoord op deze vraag ligt voor de hand. God stuurde immers Zijn Zoon. De meesten zetten dit echter niet op papier. Gewezen werd op de zondvloed en de ark waardoor Noach met de zijnen gered werd, op de profeten die de komst van de Heiland voorspelden. Het zenden door God van Zijn Zoon is echter beslissend. Zo lief had God immers de wereld... (Joh. 3 : 16). Jezus komt om weer te herstellen, om te herbouwen wat werd afgebroken en zo werkt Hij aan een nieuwe schepping. Als God Zijn Zoon zendt, gebeurt er wat. Een voorbeeld hiervan vinden we in Lukas 7 : 18-23. Jezus ruimt de ellende op: zieken worden genezen, blinden kunnen zien, doven kunnen horen enz. God wil door Zijn Zoon de zieke plekken die door de zonde in deze wereld zijn gekomen, eruit snijden.

Kaïn sloeg zijn broer dood, *nam het leven dus weg*, maar Jezus ver-

telt de gelijkenis van de barmhartige samaritaan die een beroofde man in het leven probeert te houden. Jezus is dus gekomen om iets te veranderen, om positief bezig te zijn. Maar hoe zien we dat nu? Daarover ging de derde opdracht: 'Geef eens vijf voorbeelden uit de bijbel en uit de wereld om je heen waaruit blijkt dat mensen vanuit hun geloof de dingen anders gaan doen'. Hierover wil ik nog iets opmerken in een slotartikeltje.

kerknieuws

Ds J. de Jonge — Ds De Jonge te Zeist heeft een nieuw telefoonnummer: 03404-56110. Het adres blijft hetzelfde.

Ds Waagmeester — Ds Waagmeester viert op 14 juni a.s. zijn 45-jarige ambtsjubileum.

Kerkbouw in Almere — De kerkeraden van de Chr. en Ned. Ger. Kerk te Lelystad hebben besloten om in Almere een kerk te gaan bouwen. De leden in Almere ressorteren nog als wijk onder Lelystad. Deze kerk is bedoeld voor gezamenlijk gebruik van de Chr. en Ned. Ger. Kerk; zoals alle kerkwerk in deze plaatsen in Zuidelijk Flevoland gezamenlijk gebeurt.

Het ligt in de bedoeling om in 1983 met kerkbouw te beginnen. Er wordt gedacht aan een kerkzaal met tenminste 200 zitplaatsen. Zo hopen de kerkeraden de

toevloed van leden op grond van de huidige cijfers tot plm. 1990 op te kunnen vangen.

Momenteel telt de gemeente-in-woording in Almere plm. 60 leden. Het is duidelijk, dat zij de lasten voor kerkbouw zelfs met een flinke rijkssubsidie niet op kunnen brengen. Daarom zijn de kerkeraden dankbaar voor de steun, die is toegezegd van de landelijke zusterkerken. Er mag op financiële bijdragen gerekend worden van de Chr. Ger. deputaten tot Steun aan de Kerken in de polders rond het IJsselmeer; die van de Chr. Ger. deputaten Fonds Steun Kerkbouw; en de bijdragen uit de Ned. Ger. Kerken, die jaarlijks kollektieren voor het kerkewerk in de polders.

De kerkeraden zijn dankbaar, dat — mede dankzij deze steun — verder gegaan kan worden met de opbouw van de groeiende gemeente in Almere.

Ambtsjubileum Ds J. Goudzwaard — We citeren het Amersfoortse kerkblad. Bij alle moeite die onze gemeente wederaren zijn in de korte tijd van haar bestaan, is er ook steeds reden geweest voor dankbaarheid om ontvangen pastorale zorg. Klein als ze is, en nog steeds zonder eigen predikant, heeft ze toch maar heel korte perioden beleefd zonder pastorale werker.

Als er een is, zoals nu weer, beschouwen we hem graag als „onze dominee” — zeker wanneer hij zijn werk (al is het dan een deeltaak) heel serieus en tot ieders blijdschap verricht.

Toen „onze” ds Goudzwaard begin mei herdacht dat hij 25 jaar tevoren predikant was geworden, was er dan ook bij de gemeente een hartelijk meeleven. In de morgendienst van 10 mei, waar de familie Goudzwaard met een flink aantal aanwezig was, werd de Here dank gebracht, en daarna sprak onze praeses namens de gemeente gelukwensen uit en bleven de aanwezigen een uurtje om het ook persoonlijk te kunnen doen.

Ds Goudzwaard's eerste gemeente heeft indertijd, in 1968, de keuze gemaakt voor

de harde lijn de pretentie de enige ware kerk te zijn, en liet verstek gaan. Zijn tweede, en laatste, gemeente, Zaandam, heeft hartelijke gelukwensen gezonden, maar kon geen afvaardiging naar onze kerkdienst verzorgen. Reden te meer voor ons als gemeente klankbodem te zijn voor de dank die Dominee en Mevr. Goudzwaard zo gaarne aan de Zender van de evangeliedienaars brachten. Met alle eenvoud was het samenzijn hartverwarmend. De Here geve ook verder Zijn rijke zegen aan ds Goudzwaard, en zijn gezin, en zijn werk onder ons.

DE ADMINISTRATIE IS GESLOTEN TOT 7 JULI A.S.

TE HUUR

aan de rand van de Veluwe, in rustig dorp Wezep. Bos op loopafstand. Verwarmd zwembad en op 4 km mooi gelegen recreatievijver aanwezig.

VAKANTIEWONING

met voor- en achtertuin; 3 slaapkamers. Kerk en winkels in directe omgeving.

Periode: 18 juli t/m 15 augustus.

Fam. W. L. Mol, Lijsterbesstr. 15, Wezep, tel. 05207-2746.

VAKANTIE IN TWENTE ?

Onze eengezinswoning is te huur van 18-7 tot 8-8.

f 250,— per week.

Telefoon 05427-5152.

Reformatische Bijbelschool

Ontwikkeling in kerk en samenleving geven het Bestuur van de Reformatische Bijbelschool te Zeist aanleiding het onderwijskundig aspect van haar 3-jarige beroepsopleiding en 1-jarige vormingskursus meer aandacht te geven. In verband hiermee zoekt zij per 1 september 1981 een

medewerker/staflid (mnl. of vrl.)

Functieomschrijving

- de onderwijskundige kant van de opleiding (helpen) begeleiden
- het verzorgen van de stagebegeleiding van de studenten
- het verzorgen van de vakken didaktiek en/of psychologie en/of pedagogiek.

Wij zouden graag in contact komen met iemand die bekwaamheid en bevoegdheid voor deze taakstelling heeft en zich van harte wil inzetten voor een verantwoorde toerusting van de studenten.

Gegadigden dienen tot de Gereformeerde Gezindte te behoren.

De Reformatische Bijbelschool is een niet-gesubsidiëerde opleiding. Salariëring en arbeidsvoorwaarden worden nader overeengekomen.

Sollicitaties te richten aan het Bestuur van de Reformatische Bijbelschool, p.a. Slotlaan 241, 3701 GG Zeist, onder vermelding van: S.M.

Meer informatie verkrijgbaar bij de directeur van de school, de heer J. L. van der Wolf, telefoon 03404-24166 (school) 02949-3071 (thuis).

Reflectanten worden verzocht binnen 14 dagen te reageren.

Het B.I.B. heeft een opleiding voor iedere christen!

Theologie studeren? Of een bijbelschool "doen"? Of een vormingsschool van een jaar? Dat zijn nog maar drie van de mogelijkheden die het Bijbelinstituut België heeft te bieden. Want in feite is er voor iedere christen een opleiding "op maat". In overeenstemming met persoonlijke keuze, omstandigheden en vooropleiding. Of men nu 5 jaar lang de theologische faculteit wil volgen of 3 jaar lang de bijbelschool. Of het gedecentraliseerde studie-programma: een bijbelschool op zaterdag. Of de toerustingscursussen (steeds 2 maanden rond een bepaald thema en daarna een examen).

Legio kansen voor wie beter toegerust wil worden voor het functioneren in gemeente, zending en evangelisatie. Vraag de nodige informatie.

Bijbelinstituut België
toerusting in vele vormen!

St.-Jansbergsteenweg 97, B 3030 Heverlee/Leuven, tel. 09-3216 22 09 93

God heeft, nadat Hij hem een lang leven met ons op aarde geschonken heeft, thuis gehaald Zijn kind

KLAAS DE VRIES
weduwnaar van Marretje Koffeman
4 juli 1887 8 juni 1981

Nijverdal:
M. de Vries
C. de Vries-Spaander
Krommenie:
K. de Vries
Wormer:
A. Kramer-de Vries
K. Kramer
Montfoort:
F. de Vries
Culemborg:
J. A. de Vries
C. A. de Vries-Spaander
kleinkinderen
achterkleinkinderen

Witte Duifstraat 28
1561 HL Krommenie

Voorafgaande aan de begrafenis wordt een samenkomst gehouden in de „Leliekerk“, Zwanenbloemlaan, hoek Lisdoddelaan te Krommenie op vrijdag 12 juni, welke aanvangt om 14.30 uur; de begrafenis zal aansluitend plaatsvinden op de algemene begraafplaats te Krommenie omstreeks 15.15 uur. Tevens gelegenheid tot condoleren in de kerk na de begrafenis.

3 weken Zuid-Afrika

De Stichting
Herstel Kulturele Betrekkingen
Nederland-Zuid-Afrika
brengt u in contact met land en
volk van Zuid-Afrika.

Ook bezoek aan het zendings-
terrein „Groothoek“ in Natal.

Volledig verzorgd f 3.400,—

Inlichtingen:
Eekhoornlaan 14, 6705 CH Wageningen
tel. 08370-13931, b.g.g. 050-345880

**OVERTUIGT U
ZOALS VELEN VOOR U !!!**

TE HUUR

in Salland;
In vakantiedorp Dalfsen a/d Vecht;
met bosrijke omgeving.
Verwarmd zwembad, viswater aan-
wezig.

VAKANTIEWONING

met ruime voor- en achtertuin.
In nabijheid van kerk en winkels
(ca. 200 m.).
Voor 4 à 5 personen.

Periode van 3 weken; 1 /tm 22 aug.

Fam. L. W. Mol, van Ittersumstraat 18,
7721 DL Dalfsen. Tel. 05293-1783.

Ook U heeft

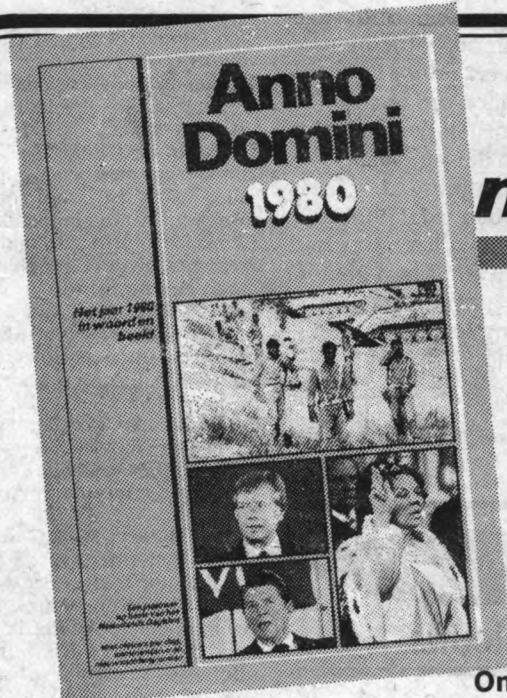
zo nu en dan behoefte aan ontspanning.

**EVANGELISCHE CAMPING
„T BELOOFDE LAND“**

is zo'n plekje waar U zowel gees-
telijk als lichamelijk tot rust kunt
komen.

Vraag folder.

Bosweg 17, 3781 NG Voorthuizen
Telefoon 03429-2942.

*Er is een
nieuw jaarboek*

Anno Domini 1980

Het jaar 1980 in woord en beeld
Een belangrijk tijdsdocument
Omdat ook 1980 een jaar onzes Heren was

In dit jaaroverzicht vindt u onder meer:

- een dagkroniek met de belangrijkste binnen- en buitenlandse nieuwsfeiten in kort bestek op een rijtje
- nieuwsachtergronden en allerlei wetenswaardigheden
- gedegen commentaren van vele ervaren journalisten, zoals J. P. de Vries en A. Kamsteeg
- veel foto's, waarvan een groot aantal niet eerder gepubliceerd werd (de beste persfoto's zijn er vaak pas als het nieuws al oud is)
- een register, waarmee alles direct op te zoeken is.

Het boek telt 240 pagina's; steekt in een kleurrijke, stevige band: gereed om nog jaren naast de geplande volgende jaarboeken voor het grijpen te staan.
Onmisbaar in het gezin en op de scholen.

Dit jaarboek werd samengesteld op basis van het Nederlands Dagblad, met redactionele medewerking van Afke van de Groep-Karsenberg en Rudolf Roukema.

De prijs van het jaarboek „Anno Domini 1980“ is vastgesteld op f 27,50.

Tot 1 juli geldt echter een voordeelprijs van

22.50

BESTELBON

(opsturen naar Uitgeverij De Vuurbaak bv,
Antwoordnummer 550, 9700 VB GRONINGEN
Geen postzegel nodig)

Zend mij s.v.p. rechtstreeks/via boekhandel
..... exempla(r)en van het jaarboek „Anno Domini 1980“
voor de intekenprijs van f 22,50

Naam:

Adres:

Postcode: Plaats:

DE VUURBAK - GRONINGEN

Opbouw-uitgaven

Door het invullen en opsturen van onderstaande bestel-
bon kunt u verschillende door „Opbouw“ uitgegeven
brochures bestellen.

Alle prijzen zijn exclusief portokosten!

Tegelijk met de toezending van de bestelde uitgaven
ontvangt u een accept-girokaart met daarop het ver-
schuldigde bedrag vermeld.

De ingevulde bon kunt u in een open envelop zonder
postzegel sturen naar:

Administratie Opbouw,
Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum.

Gaarna ontvang ik:

- ex. Prof. C. Veenhof, Jona (Hulp bij Bijbelstudie) à f 1,50
- ex. Drs. H. de Jong, Ongehuwd samenwonen à f 2,60
- ex. Ds. M. R. van den Berg, Jeremia (Hulp bij Bijbelstudie)
(pim. 194 pag., gebonden uitgave) à f 10,—

Naam:

Adres:

Woonplaats (postcode)

Handtekening:

Van „Jona“ is nog een beperkt aantal aanwezig.